

רשות ההגבלים העסקיים

**החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר מתן פטור
מאישור בית הדין להסדר כובל**

**להסכם בין אלביט מערכות בע"מ, רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ, מר מערכות
אבטחה ותקשורת בע"מ ו-Thales Security Solutions & Services SAS**

א. פתח דבר

1. לפניי בקשה למתן פטור מאישור בית הדין להסדר כובל לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "החוק"). עניינה של הבקשה בשיתוף פעולה בין חברת אלביט מערכות בע"מ (להלן: "אלביט"), רפאל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (להלן: "רפאל"), מר מערכות אבטחה ותקשורת בע"מ (להלן: "מר") ו-Thales Security Solutions & Services SAS (להלן: "תאלס" ו"הצדדים" בהתאמה) בהגשת הצעה לפרויקט תכנון ואספקת מערך אבטחה כולל לחברת הנפט המקסיקנית הממשלתית.
2. לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיוזגים, שוכנעתי כי הכבילות אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק המושפע מן ההסדר, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. מטעמים אלו ראוי ההסדר לפטור לפי סעיף 14 לחוק, כמפורט להלן.

ב. ההסכם

הצדדים להסכם

3. **אלביט** היא חברה ציבורית בשליטת משפחת פדרמן¹, העוסקת בעצמה ובאמצעות חברות בנות בפיתוח, ייצור, שיווק והפעלת קשת רחבה של מוצרים בתחום הצבאי. אלביט מייצרת ומשלבת מערכות ותת מערכות בהן מערכות שליטה ובקרה, מערכות אלקטרו-אופטיות, מערכות תקשורת מחשבים ומערכות מודיעין. כן עוסקת אלביט בתכנון, פיתוח, ייצור ואינטגרציה של סנסורים ומערכות הגנה פרמטריות של אתרי תשתיות ואתרים בעלי חשיבות לאומית.
4. **רפאל** היא חברה ממשלתית העוסקת במחקר, פיתוח, שיווק ומכירה של מערכות לחימה מתקדמות ובהן טילים, מערכות אלקטרו אופטיות, מערכות מיגון, מערכות תקשורת ומערכות

¹ באמצעות חברת מפעלי פדרמן בע"מ.

רשות ההגבלים העסקיים

נפוצות. כן עוסקת רפאל בתחום מערכות שליטה ובקרה, חיישנים אקוסטיים, כלי שייט בלתי מאויישים ורכבי תצפית.

5. **מר** היא חברה פרטית בבעלות מלאה של חברת ח.מר תעשיות בע"מ², המתמחה באינטגרציה של מערכות ופתרונות הגנה. בין היתר עוסקת מר ביישום מערכות הגנה פרמטריות עבור אתרים קריטיים ותשתיות ובאבטחת מתקנים.

6. **תאלס** היא חברה צרפתית אשר לה חברה בת במקסיקו, העוסקת בין היתר באינטגרציה של מערכות אבטחה ופתרונות הגנה ומספקת מערכות הגנה לשווקים מעורבים במינהל אזרחי להגנת אתרים ותשתיות. כן עוסקת תאלס בתכנון, פיתוח, אינטגרציה ותחזוקה של מערכות, סנסורים והגנה פרימטרית.

רקע כללי

7. חברת Petroleos Mexicanos (להלן "**פמקס**"), הינה חברת הנפט המקסיקנית הממשלתית. פעילותה של החברה משתרעת על פני מערך ההפקה של הנפט והגז הטבעי בים וביבשה בכלל ואזורי המדינה, עובר לזיקוק ועיבוד תוצרי הנפט, וכלה במערך הפצת התוצרים המעובדים לגורמי הפצה משניים או לצרכני קצה. פמקס פנתה לתאלס, אלביט ומר, ובהמשך גם לחברת רפאל בבקשה להציע הצעה משותפת לפרויקט תכנון, אספקה, התקנה ותחזוקה של מערך אבטחה והגנה על נכסיה, אתריה ותשתיות קריטיות שלה (להלן "**הפרויקט**"). תאלס נתבקשה על ידי פמקס להוביל את שיתוף הפעולה ולשמש נקודת הקשר מולה ומול הצדדים. במידה והצעת הצדדים תזכה, להערכתם יימשך הפרויקט כשמונה שנים.

8. מהותו של הפרויקט בתכנון ויישום מערכת אבטחה אחידה למכלול מערכי הפעילות של חברת פמקס ובכללם: מערכי הפקת הנפט והגז הטבעי, בתי זיקוק לנפט ומתקני זיקוק והפקה לתוצרי גז טבעי, שינוע תוצרים גולמיים ומעובדים בין מערכי ההפקה, הזיקוק וההפצה השונים, הפצת תוצרים מעובדים לגורמי הפצה משניים או לצרכני קצה, שליטה ובקרה על כניסה ויציאה של מורשים למתקני החברה השונים. יתר על אבטחת המתקנים כאמור, ייבנו במסגרת הפרויקט מרכזי בקרה מרחביים ולאומיים אשר ישפרו מהותית את רמת השליטה של פמקס בתמונת המצב הבטחונית במתקניה השונים ולאורך קווי ההולכה.

9. הפרויקט, כמתואר לעיל, מצריך מערך אבטחה מורכב הכולל שימוש במוצרים וטכנולוגיה מגוונת. כפי שהוצג בפניי על ידי הצדדים, אף אחד מהם אינו בעל כלל הטכנולוגיה והמוצרים הדרושים לפרויקט, ומשכך לא יכולה כל אחת מהחברות לגשת למכרו באופן עצמאי ללא השקעה

² חברה ציבורית אשר בעל המניות העיקרי בה הינו מר חיים מר (כ-47%).

רשות ההגבלים העסקיים

משמעותית בפיתוח ובקבלנות משנה, אלמנט שהיה מייקר את ההצעה באופן משמעותי והופך אותה ללא כדאית עבור הלקוח. על כן, ההצעה המשותפת המוגשת על ידי הצדדים, נועדה ליצור השלמה בין תחומי הידע והמומחיות של כל אחד מהם.

תיאור ההסכם

10. ההסכם שהובא לפניי מהווה מתווה עקרונית במסגרתו הסדירו הצדדים את תנאי שיתוף הפעולה ביניהם לצורך הגשת ההצעה לפמקס. כך בין היתר, מסדיר ההסכם את צורת ההתקשרות מול הלקוח, את חלקו של כל צד בביצוע הפרויקט והתחייבות כל צד שלא להתחרות על הפרויקט שלא במסגרת ההצעה המשותפת. כן מגדיר ההסכם את תפקידה של תאלס כאחראית לניהול שיתוף הפעולה בין הצדדים במסגרת הפרויקט ולקשר מול פמקס, לרבות הגשת הצעה לביצוע הפרויקט.

11. העקרון המנחה בבסיס ההצעה הינו התבססות על הידע ותחומי ההתמחות הקיימים בכל חברה. כך למשל, מערכת המכ"מים שתפעל בפרויקט הינה מערכת בפיתוח תאלס, רפאל תספק לפרויקט את מערכת כלי השיט הבלתי מאוישים, הסנסורים ורכבי התצפית, אלביט תספק מל"טים ורכבי התערבות ומר תספק את מערכות הכניסה והבקרה. מערך השליטה והבקרה הכולל לפרויקט יתבסס על חומרה בפיתוח תאלס ותוכנות בפיתוח אלביט שיותאמו לחומרה של תאלס. מהמידע המונח בפני, עולה כי אין מטרתו של שיתוף הפעולה לייצר ידע חדש ומשותף, ואף לא צפוי פיתוח של ידע משותף כאמור, מלבד פיתוחן של מספר אפליקציות ההכרחיות ליצירת ממשק אחיד בין כל המערכות שכל צד מפתח בנפרד.

12. מעבר להספקה הייחודית של המערכות על ידי כל אחד מהצדדים, כל צד יהא אחראי בבלעדיות על אבטחת מספר אתרים כמפורט בחלוקת העבודה המצורפת להסכם.

13. על פי המידע שהובא לפני, כל צד יעביר לתאלס בנפרד הצעת מחיר מפורטת וכן תיק עבודה, אולם הצעות מחיר אלו לא יועברו בין הצדדים להסדר. הצעתה הכוללת של תאלס ללקוח עבור ביצוע הפרויקט תועבר לצדדים אולם בלא פירוט המחיר לרכיביו. באופן זה לא תחשפנה החברות הישראליות להצעות המחיר זו של זו.

14. בנוסף כולל ההסכם מספר תניות כדלקמן: כל צד התחייב שלא להתקשר, במישרין או בעקיפין עם צדדים שלישיים לצורך ההכנות ו/או ביצוע הפרויקט, למעט ספקים וקבלני משנה. כמו כן, כל צד התחייב שלא להעסיק את עובדי משנהו המעורבים בהכנת ההצעה או בביצוע הפרויקט וזאת עד שנה מיום סיום הפרויקט או מיום סיום ההכנות לפרויקט, לפי המאוחר.

רשות ההגבלים העסקיים

ג. השפעת ההסדר על התחרות

15. מיזם משותף הוא מסגרת לנשיאה משותפת בסיכונים ובפוטנציאל הרווח הטמונים בפעילות המשותפת. בצד פיזור הסיכון בין הצדדים למיזם, המיזם המשותף מאפשר צירוף הון פיסית, הון אנושי וידע של הצדדים, העשויים לאפשר פעילות יעילה יותר. ככלל, המיזם המשותף עשוי לספק למשתתפים בו יתרונות לגודל, יתרונות מגוון ויתרונות רשת.³

16. עם זאת, המיזם המשותף מעמיד את הצדדים לו בקרבה מתמדת ובשותפות הדוקה לדרך פעולה עסקית, על הסיכויים והסיכונים הטמונים בה. במיזם משותף בין מתחרים, קרבה זו עלולה להקהות את היריבות ולהשפיע על התחרות ביניהם בתחומי המיזם המשותף. בנוסף, עלול הקשר הנוצר בין הורי המיזם לחלחל אף לתחומים אחרים שבהם הם פועלים.⁴

17. רפאל ואלביט פועלות בענף התעשיות הבטחוניות הישראליות בארץ ובחו"ל. על מאפייניה המיוחדים של הפעילות בענף זה עמדנו בהחלטות פטור קודמות.⁵ ככלל, נתח משמעותי מן הפעילות בתחום זה מצוי בפיתוח מערכות מורכבות ומתוחכמות לפי דרישות הצרכן (על פי רוב משרד הבטחון) ולא כ"מוצר מדף". לכן, החברות הפעילות בענף זה בישראל, ובכללן אלביט ורפאל, הן מתחרות בכוח בפיתוחים טכנולוגיים ובמתן מענה מתקדם לצרכים בטחוניים משתנים בישראל ובעולם. מלבד התחרות בכוח, במספר תחומי פעילות קיימת תחרות בפועל בין הצדדים להסדר. כך, אלביט ורפאל מתחרות בתחום מערכות שליטה ובקרה (ש"ב), במערכות אלקטרו-אופטיות ובתחום כלי הטיס הבלתי מאויישים. עם זאת, עיקר פעילותן של אלביט ורפאל מתמקד בתחומי פעילות שונים: אלביט מתמקדת בפיתוח וייצור מערכות ש"ב ותקשורת, כלי טיס בלתי מאויישים, מאמנים (סימולטורים), קסדות לטייסים ועוד, ואילו עיקר פעילותה של רפאל הנו בפיתוח וייצור טילים מסוגים שונים (כגון: אוויר-אוויר, אוויר-קרקע, הגנה אווירית, וטילים לכוחות היבשה) תחום בו אלביט כלל אינה פעילה. מר מתחרה באלביט ורפאל בתחום המערכות הפרמטריות.

18. בנסיבות כאן, הפרויקט כולו עתיד להתבצע במקסימום וההסכם בין הצדדים תחום לפעילותם במסגרת פרויקט זה בלבד. משכך ובשל מאפייניו הייחודיים של הפרויקט כפי שתוארו לעיל,

³ ר' מ' מזרחי, "מיזם משותף כהסדר כובל", משפטים כ"ג, 213; קביעת הממונה בדבר הסדר כובל בין חברות הסעה בעניין יעדים תיור בע"מ, 2001, הגבלים עסקיים, 3012980 ס' 4; החלטת הממונה בדבר אי מתן פטור על פי סעיף 14 מאישור בית הדין להסדר כובל בעניין אנרגיית המזרח התיכון, 1997, הגבלים עסקיים, 3008959, ס' 6.

⁴ ר' ה"ע (י-ם) 465/96 דטה קאר בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים ואח', דינים מחוזי כו(6), 146; ערר 1/97 איסכור שירותי פלדות בע"מ נ' הממונה על הגבלים עסקיים, דינים מחוזי, ל"ב (1) 64; החלטת הממונה בעניין אנרגיית המזרח התיכון, לעיל; קביעת הממונה בדבר הסדר כובל בין חברות הדלק "דלק" ו"סונול" לשיווק משותף של מערכת "דלקן 2000", 1997, הגבלים עסקיים, 3001363.

⁵ החלטה מיום 21.3.2007 בדבר פטור מאישור הסדר כובל בין אלביט מערכות בע"מ והתעשייה האווירית בע"מ בעניין פרויקט כלי רכב בלתי מאויישים, הגבלים עסקיים, 5000616.

רשות ההגבלים העסקיים

המיזם המשותף, כשלעצמו, אינו צפוי להשפיע על התחרות בישראל. יחד עם זאת, מיזם משותף בין מתחרים מסוגם של הצדדים דן מעורר חששות לפגיעה בתחרות בהיבטים עיקריים אלה: יצירת שיתוף בטכנולוגיה ובקניין רוחני, המגביל את יכולתו של כל אחד מן הצדדים לעשות בהם שימוש עצמאי מחוץ לגדרי המיזם, ויצירת אינטרס משותף שיהיה בו כדי להקשות את המוטיבציה של הצדדים להתחרות זה בזה. כן עשוי מיזם משותף להוות מצע להעברת מידע בתחומים בהם מתחרים הצדדים מחוץ לתחומי פעילותו של המיזם המשותף.

19. בנסיבות העניין הנוכחי החשש הראשון אינו מתקיים. כאמור הפרויקט דן אינו צפוי ליצור יכולות טכנולוגיות חדשות, לא כל שכן שיתוף בזכויות הקניין הרוחני הנוגעות לפיתוחים כלשהם, ככל שיווצרו במהלך הפרויקט. בנוסף, הפרויקט מורכב, בעיקרו, מיכולות "מדף" של כל אחד מן הצדדים ובכל מקרה אינו כולל הגבלה או תלות הדדית בכל הנוגע לשימוש בפיתוחים אלה.

20. גם החשש להקשיית התחרות בין הצדדים מעצם קיומו של אינטרס כלכלי משותף אינו מתקיים בענייננו. פרויקט זה אינו אלא רכיב אחד במכלול רחב בהרבה של פעילות כל אחד מן הצדדים. בנוסף, מבירור שנערך ברשות עלה כי נכון להיום, רפאל ואלביט, שהן כאמור שחקניות מרכזיות בתחום התעשיות הבטחוניות בישראל, אינן מצויות במיזמים משותפים פעילים נוספים בארץ ובכלל. נתונים אלה, כשהם משתלבים עם אופי התנהלות תחום התעשיות הביטחוניות מקטינים את החשש לצינון התחרות בין הצדדים.

21. בנסיבות כאן שוכנעתי כי החשש מהעברת מידע בין הצדדים בתחומים בהם הם מתחרים גם הוא מופס, זאת בשים לב למסגרת קבלת ההחלטות בסוגיות שתתעוררנה במהלך הפעלת המיזם.

22. הכבילות הנלוות להסדר אף הן ראויות לפטור. התחייבות הצדדים שלא להעסיק עובדים זה של זה שעסקו בפרויקט למשך שנה, נועדה למנוע זליגת מידע ולהגן על הידע, הניסיון והקניין הרוחני של כל אחת מן החברות שנוטלות חלק בפרויקט. התחייבות הצדדים שלא להתקשר עם צדדים שלישיים לצורך ההכנות ו/או ביצוע הפרויקט נועדה ליתן וודאות ביחס למחויבות הצדדים למיזם המשותף, והיא נחוצה למימוש עיקרו.

23. לאור האמור, ומשהציגו הצדדים בפניי מצג לפיו לא יועבר כל מידע מסחרי, למעט המידע המצומצם כפי שפורט לעיל, שוכנעתי כי ההסדר אינו מקים חשש לפגיעה בתחרות והוא ראוי לפטור.

רשות ההגבלים העסקיים

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

פרופ' דיויד גילה

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"א תמוז תשע"א

13 יולי 2011